

კითხვებს ლიტურგიკულ საკითხებზე პასუხობს
ფილოლოგიისა და თეოლოგიის დოქტორი, პროფესორი, ბელატიის
მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი
დეკანოზი ბიძინა გუნია

- ა) ინფორმაცია ლიტურგიკულ საკითხებზე შეგიძლიათ მოიძიოთ საპატრიარქოს განათლების ცენტრის ვებ-გვერდზე – „ცნობარი მედავითნეებისთვის“ <http://venakhi.ge/medavitne.html>
ბ) კითხვები თქვენთვის საინტერესო ლიტურგიკულ საკითხებზე გამოგზავნეთ **ელ-ფოსტაზე: davati@venakhi.ge ან svetitskhoveli@gmail.com**
გ) ინფორმაცია და პასუხები გარდა ზემოაღნიშნული ვებ-გვერდისა, იხილეთ აგრეთვე „ფეისბუქზე“ - მამა ბიძინა გუნია.

შენიშვნა: იხ. „საპატრიარქოს უწყებანი“ –
№36 (695) 31.10-6.11.2013წ. გვ. 4 და №37 (696) 7-13-11.2013წ. გვ. 5.

კითხვა 11: შეიძლება თუ არა ასტრონომიული გამოთვლების საფუძველზე საპასუხო გამოთვლები იერუსალიმის მერიდიანს დაგუკავშიროთ?

პასუხი: 1923 წელს კონსტანტინოპოლში შეკრებილმა მართლმადიდებელურმა ეკლესიებმა მიიღეს იულიუსის კალენდრის შესწორებული პროექტი, რომელიც ადღგომის დღის თარიღის დადგენას ძველი სტილით განაჩინებს, ხოლო უძრავ დღესასწაულებს ახალ სტილს უსადაგებს. აღნიშნული კალენდარი ავტოკეფალური ეკლესიების ნაწილმა მიიღო (საქმენი...1949: 396; სამაგიდო...1983: 720).

აღსანიშნავია, რომ ხსენებულ შეკრებაზე, თავდაპირველად, ადღგომის დღის დადგენა საპასუხო ციკლების გათვალისწინებით გაუქმებულ იქნა და მისი განსაზღვრა განეჩინა იერუსალიმის მერიდიანის მიხედვით, ასტრონომიული გამოთვლების საფუძველზე.

მიუხედავად ზემოთქმულისა, ეკლესიებისათვის ასტრონომიული მეთოდით პასუხის დღის განსაზღვრა მიზანშეუწონელი აღმოჩნდა, და არც იქნა მიღებული იმ მარტივი გარემოების გამო, რომ ამგვარად შედგენილი პასქალია, **2800 წლამდე**, „ახალ“ გრიგორიანულ კალენდარს ემთხვეოდა.

ამგვარად, რადგან, გრიგორიანული კალენდარი და მასთან დაკავშირებული პასქალია მიუღებელი იყო მართლმადიდებლური ეკლესიისათვის, აღნიშნული განჩინება ძალაში არც შესულა (საქმენი...1949: 396).

დამოწმებული ლიტერატურა:

- სამაგიდო...1983:** Настольная книга Священнослужителя, т.IV. Москва: издание Московской Патриархии, 1983.
საქმენი...1949: Деяния Совещания глав и представителей автокефальных Православных Церквей в связи с празднованием 500 летия автокефалии Русской Православной Церкви. Москва: издание Московской Патриархии, 1949.

პიიზმა 12: საქართველოს ეკლესიის მე-4 კრება საეკლესიო კალენდრის რეფორმის საკითხს შეეხო. რას გვეტყობოდა ამის შესახებ?

პასუხი: დიახ, საქართველოს ეკლესიის მე-4 კრებამ, 1927 წლის 24 ივნისის განჩინებით, საეკლესიო ცხოვრებაში ახალი სტილი – შერეული კალენდარი შემოიღო.

ამ საკითხში გარკვევისათვის აუცილებელია ისტორიული გარემოს გათვალისწინება, რომელიც თანმდევი იყო იმ პერიოდისა. 1921-27 წლები უძძიმესი დრო გახლდათ საქართველოს ეკლესიის ისტორიაში. როგორც ცნობილია, იმუამინდელი ხელისუფლება ფართომასშტაბიან რეპრესიებს აწარმოებდა და ბუნებრივია, ძლიერი წინების ქვეშ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიაც მოექცა. ანგრევდნენ და ძარცვავდნენ ეკლესიებს, სასულიერო პირებს ძალით ათქმევინებდნენ უარს ღვთისმსახურებაზე. ამ ვითარებაში მორწმუნენი შიშით შეჰყურებდნენ ახალგაზრდა კომკავშირლების მიერ წამოწყებულ საზარელ საქმეებს, ტაძრების შებიღვას, კომკავშირული „შობისა“ და „აღდგომის“ დღესასწაულების „ჩატარებას“ და სხვა (გარდოსანიძე 2000: 73).

როგორც ეკლესიის ისტორიის ერთ-ერთი მკვლევარი გვაუწყებს, საქართველოს პროვინციებში ე. წ. „სასამართლო პროცესები“ დაიწყო, სადაც ბრალმდებლად მუშათა კლასისა და გლეხობის წარმომადგენლები გამოდიოდნენ, „ბრალდებულად“ კი საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ღვთისმსახურნი. ასეთი „სასამართლოების“ განაჩენით 1923 წლის 9 თებერვალს, ონში დაგმოიღო იქნა რელიგია, როგორც „ხალხის მტერი“. ასეთივე ღონისძიებები მოეწყო ქუთაისში 1923 წლის თებერვალში. სასამართლოს გადაწყვეტილებით „დამნაშავეებად სცნეს“ წმ. მოწამე დავით და კონსტანტინეს ნეშტები (გარდოსანიძე 2000: 53). ამაზე დიდი მკრეხელობა განა რა შეიძლება იყოს. ასეთი დიდი ზეწოლა იყო მაშინ სახელმწიფოს მხრიდან ეკლესიაზე.

სხვა ფაქტებსაც გავისხენებთ. 1923 წლის 12 იანვარს საქართველოს სსრ საგანგებო კომისიამ მიიღო გადაწყვეტილება, საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის საკათალიკოსო საბჭოს წევრების დაპატიმრების შესახებ. იმავე დღეს დაპატიმრებულ იქნენ სრულიად საქართველოს კათოლიკოსპატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი წმიდა ამბროსი ხელაია, მიტროპოლიტი ქუთათელი წმიდა ნაზარი ლეჟავა, ქაშვეთის ეკლესიის წინამძღვარი კალისტრატე ცინცაძე, დიდუბის ეკლესიის დეკანოზი იოსებ მირიანაშვილი და მრავალი სხვა (გარდოსანიძე 2000: 45), ხოლო 1923 წლის 7 ივლისის ცმპ-ის საიდუმლო განკარგულებით საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის რეზიდენცია ქ. თბილისის საბინაო განყოფილებას გადაეცა (გარდოსანიძე 2001: 9).

ამდენად, ვფიქრობთ ჩვენს მიერ მოხმობილი მცირედი მასალიდანაც ცხადია, თუ როგორ ერეოდა საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობაში, და როგორ ზეგავლენას ახდენდა იმდროინდელი ხელისუფლება ეკლესიაზე.

ამგვარად, საქართველოს ეკლესიის მე-4 კრების შემოსხენებული დადგენილებაზე საუბრისას უცილობლად უნდა გავითვალისწინოთ:

- 1) თანმდევი ისტორიული გარემო და უმძაფრესი ზეწოლა ეკლესიაზე;
- 2) ის, რომ ხსენებულმა დადგენილებამ მორწმუნე ერში დიდი მღელვარება გამოიწვია. ამის გამო 1928 წლის 28 სექტემბერს საკათალიკოსო სინოდი კვლავ დაუბრუნდა ახალი სტილის საკითხს და განაჩინა: – 1928 წლის 1 ოქტომბრიდან საქართველოს ეკლესიაში ღვთისმსახურება კვლავ ძველი სტილით, იულიუსის კალენდრით აღსრულებულიყო! (გარდოსანიძე 2000: 49).

აქ შეიძლება მავანს შეკითხვა დაებალოს. ჰქონდა კი უფლება საკათალიკოსო სინოდს ამგვარი გადაწყვეტილების მიღებისა? რაზეც ვუპასუხებთ, რომ იმუამად მომქმედი საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულებით, რომელიც ხსენებულ მე-4 კრებაზე იქნა მიღებული (1927 წლის 21-27 ივნისს), მას

ამის უფლება ჰქონდა. ამ დებულების მე-19 პარაგრაფის მე-3 „გ“ მუხლში მითითებულია, რომ:

– საკათალიკოსო სინოდს ანუ მუდმივ კრებას „საჭიროებათა მიხედვით, არსებულ კანონთა ფარგლებში განკარგულების გამოცემა და დროებით, მორიგ საეკლესიო კრებამდე, მისი გატარება“ შეუძლია. ამავე დებულების მე-18 პარაგრაფის მითითებით, ირკვევა, რომ „საკათალიკოსო სინოდის დადგენილებანი საეკლესიო ყველა საეკლესიო დაწესებულებათა და ეკლესიის წევრთათვის; იმათი შეცვლა შეუძლია მხოლოდ სინოდს და პერიოდულ ან არაჩვეულებრივ კრებას“ (კრებული 1928: 9).

რაც შეეხება მორიგ, რიგით მე-5 საეკლესიო კრებას, მას არ გაუუქმებია საკათალიკოსო სინოდის ზემოსხენებული განჩინება ძველი სტილის სამოქმედოდ დატოვების შესახებ, რითაც აღნიშნული საკითხი დღის წესრიგიდან მოიხსნა (ვარდოსანიძე 2000: 49).

დამოწმებული ლიტერატურა:

ვარდოსანიძე 2000:	ვარდოსანიძე ს. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია 1917-27 წლებში. თბილისი: გამომცემლობა „ქრონოგრაფი“, 2000.
ვარდოსანიძე 2001:	ვარდოსანიძე ს. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია 1927-52 წლებში. თბილისი: გამომცემლობა „ქრონოგრაფი“, 2001.
კრებული 1928:	სრულიად საქართველოს საკათალიკოსო სინოდის უწყებათა კრებული. ტფილისი: 1928.